

Hodnocení bakalářské práce

Posudek vedoucího práce

Jméno autora: Filip Fanta

Název práce: Vztah katolické církve k německému nacizmu

Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek, Ph.D.

Téma a cíl práce: Práce se zabývá vztahem katolické církve k německému nacizmu. Zaměřuje se na základní myšlenková východiska německého nacionálního socialismu, významné osobnosti zapojené do diplomatických styků Vatikánu s nacistickým Německem a nástin nejdůležitějších momentů ve vývoji vzájemných vztahů. Pozornost je věnována také dvěma stěžejním dokumentům – konkordátu z roku 1933 a encyklice *Mit brennender Sorge* z roku 1937.

Zaměření práce: Přehledová případová studie

Jazyková a stylistická úroveň práce: Práce s jazykem představuje jedno z nejslabších míst předkládané práce. V textu jsou velmi časté gramatické chyby (špatně použitá velká písmena, velmi časté chyby ve shodě podmětu s přísudkem). V práci se také objevují neobratná a matoucí vyjádření, jež mnohdy ztěžují pochopení textu.

Rozsah práce: Plně odpovídá požadavkům na bakalářskou práci, 50 stran.

Použitá literatura: Závěrečný seznam literatury odkazuje na přibližně 40 položek odborné literatury. Autor vhodně kombinuje literaturu z oblasti teorie totalitarismu, historie německého nacismu s pracemi věnovanými historii katolicismu v daném období. Místy se nevyhnul použití popularizačních, nikoli striktně akademických prací.

Formální stránka práce: Formální stránka práce je zpracovaná podle obvyklých akademických norem bez závažnějších chyb a nedostatků. Jedinou výraznější výjimku představuje odlišné formátování textu na s. 14.

Celkové hodnocení a kritické poznámky: Předkládaná bakalářská práce si zvolila za své téma v literatuře často traktovanou problematiku vztahu katolické církve k německému nacistickému režimu. Jejím cílem proto nemohlo být směřování k novým objevům ani radikálně inovativním interpretacím dané otázky. Svým charakterem jde spíše o přehledovou práci, jejímž cílem je utřídění materiálu a jeho zasazení do odpovídajícího interpretačního rámce. Z tohoto hlediska musíme konstatovat, že autor práce daný cíl úspěšně naplnil. Je nutné ocenit jeho snahu seznámit se s tématem i kontextem – především z církevních dějin, jež pro něj byly v mnoha ohledech nové a neznámé. Práce proto naplňuje všechny potřebné požadavky na bakalářskou práci, má jasně stanovený cíl a funkčně vystavěnou strukturu.

Přesto je nutné upozornit na několik poměrně výrazných nedostatků, jež se odrazily ve výsledném zpracování práce:

- Na prvním místě je nutné znovu upozornit na slabou jazykovou úroveň práce. Poctivou heuristickou prací, jež je patrná ze závěrečného seznamu literatury, i promyšlenou strukturu práce bohužel malá pečlivost v práci s jazykem a časté gramatické chyby srážejí na výrazně nižší úroveň. Použitý jazyk zásadním způsobem ovlivňuje výsledný dojem z práce. U této práce musíme konstatovat, že je jazyková úroveň nízká.
- Zmiňovaná novost tématu, s nímž se autor musel poprvé zevrubněji seznámit, se místy v textu odráží v nepřesných a zavádějícím způsobem zobecňujících tvrzeních:
 - Zvláštním způsobem, který patrně pramení především z neobratnosti při vyjadřování, působí např. kladení náboženství a nacismu na stejnou rovinu: „Jelikož náboženství a jeho fanatičtí vyznavači podněcují nejvíce lidí, pro které není překážkou položit na oltář své víry i vlastní život, nebo ve jménu konání vyššího dobra a plnění božské cíle, dopustit zvěrstva, stejně jako tomu bylo v případě Hitlerovy strany.“ (s. 11)
 - Příliš zobecňující je i uvedení do historického kontextu a nastínění situace v Evropě na přelomu 19. a 20. stol (s. 15). Za zmínku zde také stojí použití Hitlerova díla *Mein Kampf* jako standardního odkazu na literaturu (pozn. č. 17). Užití tohoto pramene by mělo být doprovázeno odpovídajícím kritickým komentářem.

- Na s. 16 autor uvádí, že by se církev měla stát „méně decentralizovanou“, patrně tím bylo myšleno „méně centralizovanou“, případně „více decentralizovanou“.
- Zvláštním způsobem působí i hodnocení pokusů biskupa Aloise Hudala o syntézu křesťanství a nacismu. Podle autora „Hudalův pokus bohužel skončil neúspěchem (...)“ (s. 37). Nevím, zda je v tomto kontextu případné si přát, aby jeho pokus skončil úspěšně a syntézu křesťanství a národního socialismu se podařilo uskutečnit.
- Při pokusu o vystižení vzájemného vztahu mezi katolicismem a nacismem se v práci objevují výstižná místa, v nichž autor prokazuje pochopení dané problematiky. Vhodné se mi jeví především rámování nacismu jako sekularizovaného náboženství, které se mnohdy prezentuje jako dokonalejší forma křesťanství (s. 14, 21). I poukázání na dvojí tvář nacistického přístupu ke křesťanství, kdy zvnějšku se usiluje o navázání pozitivního vztahu k jednotlivým církvím, zatímco zevnitř, ze striktně ideologického pohledu jde o jednoznačné odmítání základních naukových východisek křesťanství (s. 20).
- V práci, jež se měla zaměřit v kontextu studia společenských věd na vztah náboženství a totalitarismu, je podle mého soudu až příliš velký prostor věnován prezentaci jednotlivých událostí, především z oblasti politických dějin (především kap. 3). Myslím, že vzhledem k danému kontextu by bylo vhodné práci koncipovat výrazně teoretičtěji.
- Oceňuji také vyvážený přístup autora při hledání odpovědi na otázku po možném výraznějším odporu vůči nacismu ze strany vrcholných představitelů katolické církve, jak je shrnuje závěr práce. Myslím, že tato pozice více méně odpovídá současnému stavu bádání, jak jej prezentují např. aktuální publikace českého historika Marka Šmída.

Výsledné hodnocení: Práce splňuje všechny požadavky kladené na bakalářské práce. Jejím nejvýraznějším limitem je slabá práce s jazykem.

Otázky vedoucího práce:

- Můžete uvést některé konkrétní příklady otevřeného nesouhlasu s nacistickým režimem, které vzešly z prostředí katolické církve v Německu?
- Jaké naopak můžeme najít nejzávažnější příklady kolaborace s nacismem?

Datum: 4. 6. 2023

Mgr. Petr Macek, Ph.D.